

TPRS in een jaar!

Technieken voor een succesvolle toepassing van TPRS

Ben Slavic

2021

TPRS in een jaar! — Technieken voor een succesvolle toepassing van TPRS
Tweede druk, 2021

Oorspronkelijke titel: TPRS in a Year!

Auteur: Ben Slavic

Vertaling en bewerking: Alike Last en Kirstin Plante

Omslag: Olga Duijn

ISBN: 978-94-90824-71-6

BISAC: EDU029000, EDU029080

Keywords: talenonderwijs, Nt2, storytelling

Copyright Nederlandse vertaling © 2017.

Copyright tweede druk © 2021.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitalisering of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De auteur wil graag Susan Gross bedanken voor haar vele bijdragen aan de inhoud van dit boek. Veel dank gaat uit naar Amy Bachman Catania en Karen Rowan voor het redigeren van de tekst. Dank ook aan Lisa Myles, hoofd van Summit Ridge Middle School in Littleton, Colorado. Het is een stuk gemakkelijker om noodzakelijke veranderingen door te voeren wanneer de schoolleiding nieuwe inzichten over lesgeven ondersteunt. - Ben Slavic

“Voor degenen onder u die Ben Slavic niet kennen: op de National French Contest in de staat Colorado (VS) werden de eerste tot en met vijfde plaats behaald door leerlingen van Ben. Deze leerlingen zaten in de onderbouw, terwijl de competitie gericht was op bovenbouw-leerlingen. Zijn beste leerling behaalde zelfs op nationaal niveau de tweede plaats, en ook de andere top-vijfleerlingen behaalden hoge scores op nationaal niveau.”
- Blaine Ray

“Ik heb je boek vandaag ontvangen. Goed gedaan! Het laat duidelijk zien wat docenten het beste met TPRS kunnen doen. Ik vind het een uitstekend boek waar iedere docent veel steun aan zal hebben. Ik denk dat het een blijvend positieve invloed zal krijgen.” - Blaine Ray

“Je gedetailleerde beschrijving van lesgeven met de TPRS-methode van Blaine Ray is helemaal geweldig. Zo'n boek als dit hadden we al tijden nodig. Je laat ons echt zien hoe je TPRS toepast. Ik vind de manier waarop je het gedachtenproces verklaart fantastisch: hoe je geconcentreerd kunt blijven en hoe je kunt beslissen wanneer je moet stoppen met cirkelen.” - Susan Gross

“Ben, je hebt (een docent die aan het observeren was) geholpen door de telescoop te kijken en ze zal nooit meer dezelfde zijn. Je bent een superster! Veel dank!” - Dale Crum

Inhoud

Inleiding	1
Je ontwikkeling als TPRS-docent	2
De stappen van TPRS	4
Indeling van dit boek	11
Technieken voor Stap 1: Betekenis geven en PQA	12
Techniek 1: Gebaren	12
Techniek 2: PQA - Persoonlijke vragen en antwoorden	16
Techniek 3: Uitgebreide PQA	25
Techniek 4: Aanwijzen, stoppen en wachten	31
Techniek 5: Cirkelen	33
Techniek 6: Langzaam gaan	45
Techniek 7: Lesgeven en oogcontact maken	48
Techniek 8: Het drieringencircus	50
Techniek 9: De barometerleerling	52
Techniek 10: Wat heb ik net gezegd?	53
Techniek 11: Reacties	55
Techniek 12: Recycling	57
Techniek 13: De 80% regel	57
Techniek 14: Binnen de perken blijven	58
Techniek 15: Begripschecks	59
Technieken Stap 2: Het verhaal vragen	61
Techniek 16: Het verhaal vragen	61
Techniek 17: Drie locaties	75
Techniek 18: Grammatica pop-ups	78
Techniek 19: Acteurs coachen	81
Techniek 20: Chants	86
Techniek 21: Dialoog	91
Techniek 22: In het 'nu' blijven	95
Techniek 23: Portrait Physique	99
Techniek 24: Je eigen script schrijven	102
Techniek 25: Variatie in tijden	104

De prettechnieken	106
Techniek 26: Jippie jippie jeeeeee!	106
Techniek 27: TPR de voorzetsels	107
Techniek 28: Het is mijn verhaal!	108
Techniek 29: Bijna!	109
Techniek 30: Alles is mogelijk	109
Techniek 31: Extra informatie	110
Techniek 32: De “O nee!”-dirigent	110
Techniek 33: Kleuren vergelijken	111
Techniek 34: Getallen	113
Techniek 35: Blaten	114
Techniek 36: De expert	115
Techniek 37: Mompelaars	116
Techniek 38: Ten opzichte van	117
Techniek 39: Flapuiten	117
Techniek 40: Leidmotieven	120
Techniek 41: De gebeurtenis onderweg	122
Techniek 42: De raamroeper	124
Techniek 43: De maffe transportscène	125
Techniek 44: De navertelhandschoen	127
Techniek 45: Hoe spel je dat?	128
Techniek 46: Woordenlijsten	130
Techniek 47: Het Koninkrijk	132
Techniek 48: Welke nationaliteit? Welke taal?	136
Techniek 49: De T-shirtzin	137
Tips voor de docent	140
Stoppen of doorzetten	141
Voel je veilig	143
Mijn reis door TPRS	144
Mijn hulpmetafoor	146
De metafoor in de praktijk	147
De toekomst van TPRS	150
Bijlage A – Voorbeeldverhalen	152
Voorbeeldverhaal A	152
Voorbeeldverhaal B	167

Voorbeeldverhaal C	177
Voorbeeldverhaal D	184
Bijlage B: Vraagwoorden	188
Bijlage C: Een vragenlijst gebruiken	190
Bijlage D: TPRS in het schoolsysteem	192
Bijlage E: Over TPRS en leertheorie	200
Bijlage F: Checklist voor het observeren van een TPRS-les	202
Bijlage G: Vragen en antwoorden over TPRS	205
TPRS in verschillende niveaus	205
Bijlage H: Nederlandstalige websites over TPRS	231

Inleiding

Dit boek is geschreven voor talentdocenten die hun techniek in het lesgeven met TPRS willen aanscherpen. TPRS staat voor Teaching Proficiency through Reading and Storytelling, ofwel een taal onderwijzen via lezen en verhalen. TPRS vraagt om een behoorlijke inzet van de docent. Het vereist zowel emotionele als intellectuele betrokkenheid, en een flinke portie moed om te breken met oude gewoontes. Dat is niet gemakkelijk, maar de beloning voor degenen die de poging wagen is aanzienlijk.

Goed lesgeven met TPRS maakt lesgeven de lonende ervaring die het zou moeten zijn. TPRS brengt speelsheid in het leslokaal. Chris Mercogliano stelt in *Paths of Learning* (Nr. 17, p. 12, 2004) dat er overtuigend bewijs is voor een “klassiek verband tussen onderwijs en spel”. Hij wijst erop dat het oude Griekse woord voor onderwijs/cultuur (*paideia*), spel (*paidia*) en leerlingen (*paides*) allemaal dezelfde stam hebben. Mercogliano legt ons het volgende opmerkelijke gesprek voor, tussen Socrates en Plato’s broer Glaucon in *De republiek van Plato*: “Goed,” begint Socrates, “dus de problemen uit de wiskunde en uit al die vakken die dienen als vooropleiding tot de filosofie, moeten we al op jeugdige leeftijd aan de leerlingen voorleggen. Daarbij mag het onderwijs overigens beslist niet de vorm van verplichting aannemen”. “Hoezo?” vraagt Glaucon. “Omdat een onafhankelijk mens bij de studie nooit van zijn vrijheid mag worden beroofd. Als lichamelijke training onder dwang plaatsvindt, ontwikkelt het lichaam zich daar nog niet minder goed om, maar in de psyche is kennis die onder dwang tot stand is gekomen niet blijvend.” “Dat is waar.” “Bij die theorievakken mag men dus ook geen dwang gebruiken. Men moet zorgen dat die leerlingen zich spelenderwijs kunnen ontwikkelen. Dan heeft men bovendien meer gelegenheid om te beoordelen waarvoor de verschillende leerlingen aanleg hebben.” (Vertaling uit *Constituti Politeia*, door Gerard Koolschijn)

Sommige docenten zien zichzelf niet als speels. Echter, TPRS is zo krachtig en soepel, dat het zich gemakkelijk aanpast aan de individuele voorkeuren van docenten. Het kan aangepast worden aan wie en wat dan ook, zelfs aan 'het boek'. De wateren van TPRS zijn zo diep, dat elk individu de vis aan de haak kan slaan waar hij op aast. Traditionele methoden worden altijd versterkt wanneer TPRS erbij wordt toegepast.

Je ontwikkeling als TPRS-docent

De ideeën in dit boek laten een beeld zien van TPRS zoals de auteur deze waarneemt. Ze zijn niet bedoeld als volledige weergave van de methode, al hebben we alle moeite gedaan om ons te beperken tot de op het moment van schrijven algemeen aanvaarde ideeën over TPRS, en deze zo goed mogelijk te omschrijven. Het doel van dit boek is om iedereen die nog niet bekend is met TPRS er zo snel mogelijk mee aan het werk te helpen. Echter, om je de technieken snel eigen te maken is er geen betere optie dan een mentor te zoeken en je te laten coachen. Meg Villanueva heeft het volgende gezegd over coaching: "Hoeveel workshops of conferenties je ook hebt bijgewoond, het blijft nodig je te laten coachen. Zelfs wij die vele jaren ervaring hebben, hebben coaching nodig. We kunnen onszelf altijd verbeteren." Het is echt zo dat de succesvolste TPRS-docenten diegenen zijn die andere TPRS-docenten om zich heen hebben en die elkaar regelmatig observeren en coachen. Onderzoek heeft aangetoond dat wanneer atleten, kunstenaars, chirurgen en andere professionals elkaar coachen, ze stukken beter worden.

Het was voor de schrijver dezes van onschatbare waarde dat hij in zijn worsteling om TPRS onder de knie te krijgen een week lang 4 tot 5 uur per dag de TPRS-lessen Spaans van Jason Fritze kon observeren. Om je eigen TPRS-technieken te ontwikkelen zou je een TPRS-taalcursus kunnen volgen in een taal die je niet kent. Zelf ondergaan wat je je leerlingen wilt laten ervaren is een uitstekende manier om TPRS onder de knie te krijgen. Dit boek is slechts een aanvulling, omdat TPRS iets is dat je aan den lijve moet ervaren om het te kunnen leren: je leert het in de praktijk. Lesgeven met TPRS lijkt op jongleren: zodra elk balletje (ofwel elke TPRS-techniek) in de lucht

is, moet de aandacht alweer naar een ander balletje gaan. Om die reden wordt er in dit boek één TPRS-techniek per week gepresenteerd. Ik adviseer om je alleen te concentreren op de technieken die voor jÓú werken. Door deze benadering zullen de technieken die je uitkiest redelijk snel integreren in jouw eigen, unieke TPRS-stijl.

Over het ontwikkelen van TPRS-technieken schreef Nikki McDonald uit Omaha op het TPRS-forum: “Vele anderen hebben al gezegd hoe nuttig jouw opmerking over deze techniek was – ik heb hem vandaag met succes toegepast in mijn les. Maar wat me trof in jouw e-mail, was het idee dat je een wekelijks doel hebt, en dat je dat doel ook aan je leerlingen vertelt. Door een doel te selecteren en daar naartoe te werken en door ondersteuning te vragen van je leerlingen, laat je ze zien dat iedereen ‘werk in uitvoering’ is en dat we onszelf allemaal kunnen verbeteren. Welke boodschap is belangrijker dan deze?” Je zult merken dat het welwillend zal worden ontvangen wanneer je je kwetsbaar opstelt tegenover je leerlingen en wanneer je aangeeft dat je een voor jou moeilijke maar voor hen effectieve manier van lesgeven onder de knie wilt krijgen. Docenten die TPRS proberen in te zetten vanuit controle en macht zullen de methode veel ongrijpbarder vinden dan wanneer ze werken vanuit een gezamenlijk streven, vanuit het samenwerken naar een gezamenlijk doel.

Dat is trouwens sowieso wat je met je leerlingen doet als je een verhaal bouwt. Als je leerlingen vraagt om met jou samen te werken in plaats van strijd met je te leveren, dan zullen ze dat geheid doen. Wanneer de leerlingen weten dat ze deel uitmaken van iets nieuws en spannends, dan reageren ze daar navenant op. Het proces wordt jij-en-de-klas en niet jij-tegen-de-klas. Echt leren is niet alleen speels, het is wederzijds en participatief, vooral bij talen. Ik raad je sterk aan om aan het einde van elke week op te schrijven hoe iedere stap voor jou werkt, bijvoorbeeld op de lege regels die in dit boek achter elke techniek staan of door een logboek bij te houden. Dit boek is geschreven om TPRS sneller in de vingers te krijgen, en het schrijven van zelfevaluaties is daar een belangrijk onderdeel van. Wees tijdens je eerste jaar niet bang dat je niet goed genoeg bent in TPRS en laat je er niet van weerhouden om deze tips op te volgen. TPRS is niet voor doetjes, maar dat

is lesgeven überhaupt niet. Het feit dat je TPRS aan het uitproberen bent, betekent feitelijk al dat het je zal lukken, omdat het leren van TPRS, net als het leren van een vreemde taal, gebaseerd is op herhaling. En verder is het net zoiets als leren fietsen: op een dag kun je het ineens! Dagen met zo'n doorbraak zijn geweldige dagen, ik noem ze 'homerundagen'.

Het wordt tijd dat wij talendocenten, al dan niet ervaren in TPRS, onze rechtmatige plaats innemen in het vreemdetalenonderwijs. Met TPRS maken we deel uit van iets overstijgends, van iets revolutionairs. Docenten moeten zich uiteraard vrij voelen om zelf hun lesmethode te kiezen, maar niet ten koste van de leerlingen! Door TPRS te kiezen maak je een enorme sprong voorwaarts in je leerlingen geven wat het beste voor hen is. Om Antoine de Saint-Exupéry te citeren: "Als je een schip wilt bouwen, trommel dan geen mensen bij elkaar om voor hout te zorgen, orders te geven en het werk in te delen, maar roep in hen het verlangen wakker naar de uitgestrekte, eindeloze zee." De schrijver dezes is van mening dat er geen andere methode is die de voorwaarden schept om leerlingen zo sterk te laten smachten naar de "immensiteit van de zee", ofwel: authentieke verwerving van de taal, als TPRS dat doet. Het bewijs vind je in de reacties van je leerlingen zelf zodra je handigheid krijgt in het lesgeven met TPRS. De leerlingen zullen je smeken om 'meer verhalen' zodra je de verhalen ook maar even achterwege laat. De volgende zin, vaak gehoord in TPRS kringen, vat dit samen: Zelfs slechte TPRS is beter dan geen TPRS! Moge dit boek je helpen om in slechts één jaar goede TPRS voor elkaar te krijgen!

De stappen van TPRS

Je kunt helemaal zelf bepalen hoe je je TPRS-technieken ontwikkelt. Sommige buitengewoon ervaren TPRS-docenten gebruiken heel weinig van onderstaande technieken, anderen juist veel. Ik stel voor dat je elke techniek één à twee weken uitprobeert en dat je alleen de technieken behoudt waardoor jouw leerlingen beter leren. Dat zijn de technieken die bij jou passen en waar jij je prettig bij voelt. Zoals Michael Thompson zegt: "We zouden alleen de technieken moeten gebruiken die bij ons passen als 'individuele onder-

wijsartiesten’.” Perfect gezegd!

Sommige technieken noem ik ‘prettechnieken’, ofwel manieren om het leuker te maken. Zij helpen je vooral een prettige sfeer in de klas te krijgen en meer plezier aan je lessen te beleven. Telkens wanneer je een techniek oefent, blijven de drie stappen van TPRS uiteraard altijd je basis:

Stap 1: betekenis geven

Stap 2: het verhaal vragen

Stap 3: lezen

Stap 1

Bij stap één, betekenis geven, schrijf je aan het begin van de les de woorden van het verhaal op het bord met hun vertaling. Deze woordcombinaties en (delen van) zinnen worden ‘structuren’ genoemd. Je legt de leerlingen kort maar krachtig de betekenis van deze structuren in het Nederlands uit zonder op de grammatica in te gaan, hoe graag je dat ook zou willen. Elke les begin je op deze manier. Daarna kies je één of beide van de volgende mogelijkheden:

1. Je beeldt de structuren uit met gebaren. Het doel van uitbeelden met gebaren (hieronder Techniek 1 genoemd) is de leerlingen bekend te maken met de nieuwe structuren. Dit kan via Total Physical Response, spelletjes met woordassociaties (visueel of auditief), en verder alles wat de taalleerders kan ondersteunen bij het sneller herkennen van de betekenis van de structuur.
2. Je personaliseert de structuren met PQA, ofwel persoonlijke vragen en antwoorden, hieronder beschreven als Techniek 2. De afkorting PQA staat in het Engels voor Personalized Questions and Answers. PQA is binnen TPRS de snelweg naar succes. Door een levendige, persoonlijke interactie met de leerlingen kun je de structuren in de doeltaal veel laten horen, en daarnaast vormt PQA een brug naar de verhalen zodat deze gegarandeerd persoonlijk worden.

De technieken van Stap 1 hebben de belangrijke functie dat ze de leerlingen auditieve herhaling geven van de nieuwe woorden die je hebt geïntroduceerd. Hierna is Stap 2, het verhaal, voor de leerlingen een stuk gemakkelijker te begrijpen. Elke les doe je net zoveel of zo weinig van de technieken van Stap 1 als je zelf nodig acht. De technieken van Stap 1 zijn optionele activiteiten voor het activeren van de doelwoorden in het bewustzijn van de leerlingen. Ze zijn de opmaat naar het verhaal. Ze geven de geschreven woorden op het bord een soort ‘auditief leven’ voordat het verhaal eraan komt. Dit is iets heel logisch. Als je erover nadent, dan zijn nieuwe structuren niet gemakkelijk voor de leerlingen. Ze hebben ze nog nooit eerder gehoord, ze zien ze nu voor het eerst op het bord en waarschijnlijk kunnen ze wel wat oefening gebruiken door ze meerdere malen te horen voordat je met het verhaal gaat beginnen. Dus de eerste stap van TPRS activeert de structuren van die les.

Stap 2

De tweede stap van TPRS bestaat uit het verhaal ‘vragen’. Naarmate je vertrouwd raakt met de methode krijg je een band met sommige technieken. In de loop van de tijd zullen de technieken die je gebruikt steeds meer een reflectie zijn van je eigen persoonlijkheid en ontwikkel je je eigen manier van werken met verhalen. Net zoals er niet slechts één beste manier is waarop je de betekenis van structuren kunt geven (Stap 1), is er ook niet één beste manier waarop je een verhaal kunt ‘vragen’ (Stap 2). Iedere docent legt deze stappen op zijn eigen manier uit. Jij kunt de verschillende technieken in dit boek als relevant en bruikbaar aannemen of als niet-relevant terzijde schuiven. Je maakt het voor jezelf op maat. Wanneer je technieken uitkiest, stel jezelf dan één vraag: Helpt deze techniek mij bij het realiseren van begrijpelijke input (CI of comprehensible input) en bij het personaliseren? Begrijpelijke input en personalisatie zijn de twee steunpilaren waarop alle TPRS-lessen een rotsvast fundament vinden. Volgens sommige experts op het gebied van TPRS zijn CI en P (personalisatie) in feite de enige vereisten voor het verwerven van taal. Als een techniek jou niet helpt bij het bieden van begrijpelijke input en het stellen van persoonlijke vragen en antwoor-